EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 5.6.2013
COM(2013) 345 final

2013/0190 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par euro ieviešanu Latvijā 2014. gada 1. janvārī

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Padome 1998. gada 3. maijā nolēma, ka Beļģija, Vācija, Spānija, Francija, Īrija, Itālija, Luksemburga, Nīderlande, Portugāle, Austrija un Somija ir izpildījušas nepieciešamos nosacījumus euro ieviešanai 1999. gada 1. janvārī. Dānija un Apvienotā Karaliste izmantoja iespēju nepievienoties, tāpēc Padome šīs valstis nevērtēja. Grieķiju un Zviedriju Padome atzina par dalībvalstīm ar izņēmuma statusu. 2000. gada 19. jūnijā Padome nolēma, ka Grieķija ir izpildījusi nepieciešamos nosacījumus, lai ieviestu euro 2001. gada 1. janvārī. Saskaņā ar attiecīgā Pievienošanās akta 4. pantu valstis, kas Eiropas Savienībai pievienojās 2004. gada 1. maijā (Čehija, Igaunija, Kipra, Latvija, Lietuva, Ungārija, Malta, Polija, Slovēnija un Slovākija), ir dalībvalstis ar izņēmuma statusu. 2006. gada 11. jūlijā Padome nolēma, ka Slovēnija ir izpildījusi nepieciešamos nosacījumus, lai ieviestu euro 2007. gada 1. janvārī. Saskaņā ar attiecīgā Pievienošanās akta 5. pantu Bulgārija un Rumānija, kas pievienojās Eiropas Savienībai 2007. gada 1. janvārī, ir dalībvalstis ar izņēmuma statusu. 2007. gada 10. jūlijā Padome nolēma, ka Kipra un Malta ir izpildījušas nepieciešamos nosacījumus, lai ieviestu euro 2008. gada 1. janvārī. Padome 2008. gada 8. jūlijā nolēma, ka Slovākija ir izpildījusi nepieciešamos nosacījumus, lai ieviestu euro 2009. gada 1. janvārī. Padome 2010. gada 13. jūlijā nolēma, ka Igaunija ir izpildījusi nepieciešamos nosacījumus, lai ieviestu euro 2011. gada 1. janvārī. Horvātija, kas pievienosies Eiropas Savienībai 2013. gada 1. jūlijā, saskaņā ar Pievienošanās akta 5. pantu būs dalībvalsts ar izņēmuma statusu.

Saskaņā ar 140. panta 1. punktu Līgumā par Eiropas Savienības darbību („Līgums”) vismaz reizi divos gados vai pēc pieprasījuma, ko iesniedz dalībvalsts ar izņēmuma statusu, Komisija un Eiropas Centrālā banka sniedz ziņojumus Padomei par panākumiem, ko guvušas dalībvalstis ar izņēmuma statusu, pildot savas saistības attiecībā uz ekonomiskās un monetārās savienības izveidi. Ņemot vērā savu un ECB ziņojumu, Komisija saskaņā ar Līguma 140. panta 2. punktā noteikto kārtību var iesniegt Padomei priekšlikumu Padomes lēmumam atcelt to dalībvalstu izņēmuma statusu, kas ir izpildījušas nepieciešamos nosacījumus.

2012. gada maijā Komisija un ECB pieņēma pēdējos periodiskos konverģences ziņojumus. Latvija 2013. gada 5. martā pieprasīja jaunu konverģences novērtējumu, paredzot euro ieviešanu 2014. gada 1. janvārī, ja tiktu atcelts izņēmuma statuss. Pamatojoties uz šo pieprasījumu, Komisija un ECB sagatavoja konverģences ziņojumus par Latviju.

Komisijas 2013. gada konverģences ziņojumu par Latviju Kolēģija pieņēma 2013. gada 5. jūnijā. ECB savu ziņojumu pieņēma 3. jūnijā. Ziņojumos ir iekļauts izvērtējums par Latvijas tiesību aktu, tostarp Latvijas Bankas statūtu, atbilstība Līguma 130. un 131. pantam, kā arī ECBS un ECB statūtiem. Tāpat ziņojumos ir pārbaudīts, vai ir sasniegts augsts ilgtspējīgas konverģences līmenis, analizējot konverģences kritēriju izpildi, un ņemti vērā vairāki citi Līguma 140. panta 1. punkta pēdējā daļā noteiktie faktori.

Komisija savā konverģences ziņojumā secina, ka Latvija izpilda euro ieviešanai nepieciešamos nosacījumus.

Pamatojoties uz savu, kā arī ECB ziņojumu, Komisija ir pieņēmusi pievienoto priekšlikumu Padomes lēmumam par Latvijas izņēmuma statusa atcelšanu no 2014. gada 1. janvāra.

2. APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMA REZULTĀTI

Ekonomikas un finanšu komitejā un *ECOFIN*/Eurogrupā dažādu pozīciju ietvaros notiek regulāras apspriedes ar dalībvalstīm par tajās risināmajiem ekonomikas politikas uzdevumiem. Minētās apspriedes aptver neoficiālas apspriedes par jautājumiem, kas tieši saistīti ar priekšdarbiem attiecībā uz iespējamo pievienošanos eurozonai (tostarp, valūtas maiņas kursa politiku). Dialogs ar akadēmiskās vides pārstāvjiem un citām ieinteresētajām grupām norisinās konferenču/semināru veidā un pēc *ad-hoc* principa.

Ekonomikas procesus eurozonā un dalībvalstīs novērtē atbilstīgi vairākām ekonomikas politikas koordinācijas un uzraudzības procedūrām (jo īpaši saskaņā ar Līguma 121. pantu), kā arī Komisijai pastāvīgi uzraugot un analizējot procesus katrā valstī atsevišķi un eurozonā kopumā (tostarp, izmantojot prognozes, regulāras publikāciju sērijas, devumu Ekonomikas un finanšu komitejā un *ECOFIN*/Eurogrupā). Ievērojot proporcionalitātes principu un iepriekšējo praksi, Komisija ierosina neveikt oficiālu ietekmes novērtējumu.

3. PRIEKŠLIKUMA JURIDISKIE ASPEKTI

3.1. Juridiskais pamats

Šā priekšlikuma juridiskais pamats ir Līguma 140. panta 2. punkts, kas nosaka kārtību, kādā pieņem Padomes lēmumu par euro ieviešanu attiecīgajās dalībvalstīs un to izņēmuma statusa atcelšanu.

Padome pieņem lēmumu pēc Komisijas priekšlikuma, pēc tam, kad tā ir apspriedusies ar Eiropas Parlamentu, pēc pārrunām Eiropadomē un pēc tam, kad tā ir saņēmusi to Padomes locekļu kvalificētā vairākuma ieteikumu, kas pārstāv dalībvalstis, kuru naudas vienība ir euro.

3.2. Subsidiaritāte un proporcionalitāte

Priekšlikums ir Savienības ekskluzīvā kompetencē. Tāpēc subsidiaritātes principu nepiemēro.

Šī iniciatīva ir samērīga ar tās izvirzīto mērķi, tāpēc tā atbilst proporcionalitātes principam.

3.3. Juridiskā instrumenta izvēle

Atbilstīgi Līguma 140. panta 2. punktam lēmums ir vienīgais piemērotais juridiskais instruments.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikums neietekmē Savienības budžetu.

2013/0190 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par euro ieviešanu Latvijā 2014. gada 1. janvārī

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 140. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ziņojumu[1],

ņemot vērā Eiropas Centrālās bankas ziņojumu[2],

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu,

ņemot vērā Eiropadomes pārrunas,

ņemot vērā to Padomes locekļu ieteikumu, kas pārstāv dalībvalstis, kuru naudas vienība ir euro,

tā kā:

(1) Ekonomiskās un monetārās savienības („EMS") trešais posms sākās 1999. gada 1. janvārī. Padome 1998. gada 3. maijā sanāksmē Briselē, kurā piedalījās valstu vai valdību vadītāji, nolēma, ka Beļģija, Vācija, Spānija, Francija, Īrija, Itālija, Luksemburga, Nīderlande, Austrija, Portugāle un Somija ir izpildījušas nepieciešamos nosacījumus, lai 1999. gada 1. janvārī ieviestu euro[3].

(2) Ar Lēmumu 2000/427/EK[4] Padome nolēma, ka Grieķija ir izpildījusi nepieciešamos nosacījumus, lai 2001. gada 1. janvārī ieviestu euro. Ar Lēmumu 2006/495/EK[5] Padome nolēma, ka Slovēnija ir izpildījusi nepieciešamos nosacījumus, lai 2007. gada 1. janvārī ieviestu euro. Ar Lēmumu 2007/503/EK[6] un 2007/504/EK[7] Padome nolēma, ka Kipra un Malta ir izpildījušas nepieciešamos nosacījumus, lai 2008. gada 1. janvārī ieviestu euro. Ar Lēmumu 2008/608/EK[8] Padome nolēma, ka Slovākija ir izpildījusi nepieciešamos nosacījumus, lai ieviestu euro. Ar Lēmumu 2010/416/ES[9] Padome nolēma, ka Igaunija ir izpildījusi nepieciešamos nosacījumus, lai ieviestu euro.

(3) Saskaņā ar 1. punktu Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam („EK līgums") pievienotajā Protokolā par dažiem noteikumiem attiecībā uz Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti Apvienotā Karaliste paziņoja Padomei, ka tā nav

---

1
2
3 Lēmums 1998/317/EK (OV L 139, 11.5.1998., 30. lpp.).
4 OV L 167, 7.7.2000., 19. lpp.
5 OV L 195, 15.7.2006., 25. lpp.
6 OV L 186, 18.7.2007., 29. lpp.
7 OV L 186, 18.7.2007., 32. lpp.
8 OV L 195, 24.7.2008., 24. lpp.
9 OV L 196, 28.7.2010., 24. lpp.

iecerējusi 1999. gada 1. janvārī iekļauties EMS trešajā posmā. Šis paziņojums nav mainīts. Saskaņā ar 1. punktu EK līgumam pievienotajā Protokolā par dažiem noteikumiem attiecībā uz Dāniju un saskaņā ar lēmumu, ko valstu vai valdību vadītāji pieņēma Edinburgā 1992. gada decembrī, Dānija ir paziņojusi Padomei par savu nodomu nepiedalīties EMS trešajā posmā. Dānija nav pieprasījusi, lai tiktu uzsākta procedūra, kas minēta Līguma par Eiropas Savienības darbību („Līgums") 140. panta 2. punktā.

(4) Ar Lēmumu 98/317/EK Zviedrijai ir noteikts izņēmuma statuss atbilstīgi Līguma 139. panta 1. punktam. Saskaņā ar 2003. gada Pievienošanās akta[10] 4. pantu Čehijai, Latvijai, Lietuvai, Ungārijai un Polijai ir izņēmuma statuss atbilstīgi Līguma 139. panta 1. punktam. Saskaņā ar 2005. gada Pievienošanās akta[11] 5. pantu Bulgārijai un Rumānijai ir izņēmuma statuss atbilstoši Līguma 139. panta 1. punktam. Saskaņā ar Pievienošanās akta[12] 5. pantu Horvātijai ir izņēmuma statuss atbilstoši Līguma 139. panta 1. punktam.

(5) Eiropas Centrālā banka („ECB") tika dibināta 1998. gada 1. jūlijā. Eiropas monetārā sistēma tika aizstāta ar valūtas maiņas mehānismu, kura izveide tika noteikta Eiropadomes 1997. gada 16. jūnija Rezolūcijā par valūtas maiņas mehānisma izveidi ekonomikas un monetārās savienības trešajā posmā[13]. Kārtība, kādā ekonomiskās un monetārās savienības trešajā posmā īstenojams valūtas kursa mehānisms (VKM II), tika formulēta 2006. gada 16. marta Līgumā starp Eiropas Centrālo banku un ārpus eurozonas dalībvalstu centrālajām bankām, ar ko nosaka ekonomikas un monetārās savienības trešā posma valūtas kursa mehānisma darbības procedūras[14].

(6) Līguma 140. panta 2. punktā noteikta kārtība, kādā tiek atcelts attiecīgo dalībvalstu izņēmuma statuss. Vismaz reizi divos gados vai pēc pieprasījuma, ko iesniedz dalībvalsts ar izņēmuma statusu, Komisija un ECB sniedz ziņojumus Padomei atbilstīgi Līguma 140. panta 1. punktā noteiktajai kārtībai. Latvija 2013. gada 5. martā iesniedza oficiālu pieprasījumu veikt konverģences novērtējumu.

(7) Dalībvalstu tiesību akti, tostarp valstu centrālo banku statūti, pēc vajadzības jāpielāgo tā, lai tiktu nodrošināta atbilstība Līguma 130. un 131. pantam un Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas statūtiem („ECBS un ECB statūti"). Komisija un ECB savos ziņojumos sniedz detalizētu novērtējumu par Latvijas tiesību aktu atbilstību Līguma 130. un 131. pantam un ECBS un ECB statūtiem.

(8) Saskaņā ar 1. pantu 13. protokolā par konverģences kritērijiem, kas minēti Līguma 140. pantā, Līguma 140. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā minētais cenu stabilitātes kritērijs ir tas, ka dalībvalstī ir stabilas cenas un vienā gadā pirms novērtējuma vidējais inflācijas līmenis nepārsniedz 1,5 procentu punktus, to samērojot ar, augstākais, tādu triju dalībvalstu datiem, kur cenu stabilitāte ir vislielākā. Lai izvērtētu atbilstību cenu stabilitātes kritērijam, inflācija tiks mērīta, izmantojot saskaņotus patēriņa cenu indeksus (SPCI), kas ir definēti Padomes 1995. gada 23. oktobra Regulā (EK) Nr. 2494/95 par saskaņotajiem patēriņa cenu indeksiem[15]. Cenu stabilitātes kritērija

---

10 OV L 236, 23.9.2003., 33. lpp.

11 OV L 157, 21.6.2005., 203. lpp.

12 OV L 112, 24.4.2012., 21. lpp.

13 OV C 236, 2.8.1997., 5. lpp.

14 OV C 73, 25.3.2006., 21. lpp. Līgumā grozījumi izdarīti ar 2007. gada 14. decembra līgumu (OV C 319, 29.12.2007., 7. lpp.).

15 OV L 257, 27.10.1995., 1. lpp. Regulā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1882/2003 (OV L 284, 31.10.2003., 1. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 596/2009.

izvērtēšanas nolūkā dalībvalsts inflāciju mēra, nosakot izmaiņas 12 mēneša indeksu vidējās aritmētiskās vērtības attiecībā pret iepriekšējā perioda 12 mēneša indeksu vidējo aritmētisko vērtību, rezultātu izsakot procentos. Komisijas un ECB ziņojumos tika ņemta vērā atsauces vērtība, kuru aprēķināja, triju dalībvalstu ar labākajiem rādītājiem cenu stabilitātes ziņā inflācijas līmeņu vidējā aritmētiskā rezultātam pievienojot 1,5 procentu punktus. Aprēķinātā inflācijas atsauces vērtība par viena gada periodu, kas beidzās 2013. gada aprīlī, ir 2,7 procenti, un trīs dalībvalstis ar labākajiem rādītājiem attiecībā uz cenu stabilitāti ir Zviedrija, Latvija un Īrija; to inflācijas rādītājs ir attiecīgi 0,8 procenti, 1,3 procenti un 1,6 procenti. Ir pamatoti, ka no to dalībvalstu loka, kas uzrādījušas vislabākos rādītājus, tiek izslēgtas valstis, kuru inflācijas rādītāji nevar būt nozīmīgs kritērijs citām dalībvalstīm. Pagātnē šādas izslēdzamās valstis tika norādītas 2004. un 2010. gada konverģences ziņojumos. Pašreizējos apstākļos ir pamatoti no dalībvalstīm ar labākajiem rādītājiem izslēgt Grieķiju, jo tās inflācijas līmenis un profils būtiski atšķiras no eurozonas vidējā rādītāja, galvenokārt atspoguļojot ievērojamās korekcijas vajadzības un ārkārtējo Grieķijas ekonomikas situāciju; Grieķijas rādītāja iekļaušana pārmērīgi ietekmētu atsauces vērtību un tādējādi arī kritērija taisnīgumu[16].

(9) Saskaņā ar 13. protokola 2. pantu valsts budžeta stabilitātes kritērijs, kas minēts Līguma 140. panta 1. punkta otrajā ievilkumā, ir tāds, ka novērtējuma brīdī uz dalībvalsti neattiecas atbilstīgi Līguma 126. panta 6. punktam pieņemtais Padomes lēmums par pārmērīgu deficītu.

(10) Saskaņā ar 13. protokola 3. pantu Līguma 140. panta 1. punkta trešajā ievilkumā minētais kritērijs dalībai Eiropas monetārās sistēmas valūtas maiņas mehānismā ir tas, ka dalībvalsts vismaz divu gadu periodā pirms pārbaudes bez lielām grūtībām ir ievērojusi normālās valūtas kursa svārstību robežas, kas paredzētas Eiropas monetārās sistēmas valūtas kursa mehānismā (VKM). Jo īpaši dalībvalsts šajā laikposmā pēc savas iniciatīvas nedrīkst devalvēt savas valūtas oficiālo maiņas kursu attiecībā pret euro. Kopš 1999. gada 1. janvāra VKM II nodrošina pamatu valūtas maiņas kritērija izpildes izvērtēšanai. Vērtējot šā kritērija izpildi savos ziņojumos, Komisija un ECB ir analizējusi divu gadu periodu, kas beidzās 2013. gada 16. maijā.

(11) Saskaņā ar 13. protokola 4. pantu procentu likmju konverģences kritērijs, kas minēts Līguma 140. panta 1. punkta ceturtajā ievilkumā, ir tāds, ka dalībvalsts vidējā nominālā ilgtermiņa aizdevumu procentu likme, kas pirms novērtējuma novērota vienu gadu, pārsniedz ne vairāk kā par diviem procentu punktiem likmes, augstākais, trijās dalībvalstīs, kur cenu stabilitāte ir vislielākā. Lai izvērtētu procentu likmju konverģenci, salīdzināšanai tika izmantotas 10 gadu valdības standarta obligāciju procentu likmes. Lai izvērtētu atbilstību procentu likmju kritērijam, Komisijas un ECB ziņojumos izmantoja atsauces vērtību, ko aprēķināja kā vidējo aritmētisko no nominālajām ilgtermiņa procentu likmēm trijās dalībvalstīs, kur cenu stabilitāte ir vislielākā, rezultātam pievienojot divus procentu punktus. Tādējādi atsauces vērtība viena gada periodā līdz 2013. gada aprīlim bija 5,5 %.

(12) Saskaņā ar 13. protokola 5. pantu datus, kurus izmanto, lai veiktu šo novērtējumu par konverģences kritēriju izpildi, sniedz Komisija. Komisija nodrošināja datus, kas izmantoti šā priekšlikuma sagatavošanai. Komisija sniedza budžeta datus pēc dalībvalstu ziņojumu iesniegšanas līdz 2013. gada 1. aprīlim saskaņā ar Padomes 1993. gada 22. novembra Regulu (EK) Nr. 3605/93 par to, kā piemērot Eiropas

[16] Grieķijas 12 mēnešu vidējais inflācijas līmenis 2013. gada aprīlī bija 0,4 %, savukārt eurozonā tas bija 2,2 %; saskaņā ar prognozēm ir paredzams, ka turpmākajos mēnešos šī atšķirība palielināsies vēl vairāk.

Kopienas dibināšanas līgumam pievienoto Protokolu par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru[17].

(13) Balstoties uz Komisijas un ECB iesniegtajiem ziņojumiem par progresu, ko Latvija guvusi, pildot savas saistības attiecībā uz ekonomikas un monetāro savienību, tiek secināts, ka:

a) Latvijas valsts tiesību akti, tostarp Latvijas Bankas statūti, atbilst Līguma 130. un 131. pantam un ECBS un ECB statūtiem;

b) attiecībā uz to, kā Latvija ir izpildījusi Līguma 140. panta 1. punkta četros ievilkumos minētos konverģences kritērijus, tiek secināts, ka:

– vidējais inflācijas līmenis Latvijā viena gada periodā, kas beidzās 2013. gada aprīlī, bija 1,3 %, kas ir ievērojami mazāk par atsauces vērtību un, visticamāk, būs mazāks par atsauces vērtību arī turpmākajos mēnešos;

– budžeta deficīts Latvijā ir piedzīvojis ticamu un ilgtspējīgu samazinājumu, līdz 2012. gada beigām sasniedzot līmeni, kas zemāks par 3 % no IKP; Padome, rīkojoties saskaņā ar Komisijas ieteikumu, ar Lēmumu 2013/…/ES[18] atcēla Lēmumu 2009/591/EK par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu Latvijā;

– Latvija piedalās VKM II kopš 2005. gada 2. maija; līdz ar iestāšanos VKM II Latvijas iestādes vienpusēji apņēmās saglabāt lata kursu ±1 % svārstību amplitūdas robežās attiecībā pret centrālo kursu. Divu gadu laikposmā pirms šā novērtējuma veikšanas lata maiņas kurss nenovirzījās no centrālā kursa par vairāk nekā ±1 %, un tas nebija pakļauts satricinājumiem;

– viena gada laikposmā, kas beidzās 2013. gada aprīlī, ilgtermiņa procentu likme Latvijā bija vidēji 3,8 %, kas ir mazāk par atsauces vērtību;

c) saskaņā ar novērtējumu par atbilstību tiesību aktiem un konverģences kritērijiem, kā arī papildu faktoriem Latvija izpilda nepieciešamos nosacījumus euro ieviešanai,

[17] OV L 332, 31.12.1993., 7. lpp. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Padomes Regulu (EK) Nr. 2103/2005 (OV L 337, 22.12.2005., 1. lpp.).

[18]

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Latvija izpilda euro ieviešanai nepieciešamos nosacījumus. 2003. gada Pievienošanas akta 4. pantā minētais Latvijas izņēmuma statuss tiek atcelts no 2014. gada 1. janvāra.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts dalībvalstīm.

3. pants

Šo lēmumu publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs